

Hoger onderwijs en onderzoek

Standpunt FWO

Zoals ook terecht gesteld in de nota Van Damme, moeten academische opleidingen noodzakelijkerwijs in een omgeving aangeboden worden waar het onderwijs in sterke interactie met het wetenschappelijk onderzoek gebeurt. Het onderzoek is inderdaad een noodzakelijke voedingsbasis voor een academische opleiding. Onderzoek wordt in Vlaanderen in hoofdzaak uitgevoerd aan de Vlaamse universiteiten en gelet op de beperkte budgetten wordt dit best zo behouden. Er is zeker geen nood aan versnippering van de middelen. De integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten ligt dan ook voor de hand. De universiteit biedt immers de beste omgeving voor de verstrengeling van academisch onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en hebben op dat vlak trouwens een lange traditie.

Voor het onderzoek in de universiteiten, en meer bepaald voor het fundamenteel kennisgrensverleggend onderzoek, is het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO) een zeer belangrijk agentschap. Het FWO financiert dit niet-gericht onderzoek op initiatief van de onderzoeker, gedreven door wetenschappelijke nieuwsgierigheid, na een interuniversitaire selectie en op basis van wetenschappelijke excellentie. Onderzoekers die aanvragen doen bij het FWO voor onderzoeksmiddelen (onderzoeksmandaten en –projecten), komen in competitie met hun collega's wetenschappers op Vlaams niveau. In het strenge selectieproces zullen alleen de beste onderzoekers en projecten het halen.

Om enerzijds de onderzoekers in de hogescholen kansen te geven een onderzoekscurriculum op te bouwen en om anderzijds het hoge niveau te kunnen handhaven en versnippering tegen te gaan, geven de FWO-reglementen nu reeds de mogelijkheid om onderzoeksprojecten op te zetten in samenwerking met onderzoekers in hogescholen onder de leiding en de verantwoordelijkheid van een Vlaamse universiteit. De promotor behoort tot een universiteit en zal het budget beheren, de onderzoeker van de hogeschool kan co-promotor zijn, op voorwaarde dat hij of zij in het bezit is van een doctoraatsdiploma. Eigen onderzoekservaring, waarvan een doctoraat het sluitende bewijs is, is immers noodzakelijk om een onderzoeksproject in goede banen te leiden en biedt bovendien een belangrijke meerwaarde om jonge onderzoekers optimaal te begeleiden in het behalen van een doctoraat.

Niet alleen zal door het afronden van het academiseringsproces het aantal potentiële aanvragers bij het FWO toenemen, maar ook zullen nieuwe onderzoeksvelden voor financiering komen aankloppen bij het FWO. Het FWO is zich hiervan goed bewust. Bij het opstellen van de nieuwe structuur van de FWO-Expertpanels, die instaan voor de wetenschappelijke evaluatie van de verschillende mandaat- en projectaanvragen die bij het FWO worden ingediend, is er rekening mee gehouden om voldoende ruimte te creëren om ook onderzoekers in disciplines die meer aansluiten bij hogeschoolopleidingen, de mogelijkheid te geven FWO-financiering te bekomen.

Het meest in het oog springende voorbeeld is terug te vinden binnen de Cultuurwetenschappen waar het panel *Cult 2 : Kunsten en Literatuur* werd opgericht. Echter ook in de andere Expertpanels is er bij het opstellen van de scopes voldoende rekening gehouden met opleidingen die van oudsher ook binnen de hogescholen werden aangeboden bv. vertaalwetenschappen, architectuur, gezondheidswetenschappen, enz.

Omdat het FWO zijn financiering steeds toekent na een interuniversitaire competitie en op basis van wetenschappelijke excellentie, worden de projecten die worden ingediend in samenwerking met een hogeschool aan dezelfde strenge wetenschappelijke screening onderworpen als de zuivere universitaire projecten. De verminderde budgettaire ruimte van het FWO maakt dat de slaagkansen voor onderzoeksfinanciering jaar na jaar dalen en dat er steeds selectiever moet worden omgesprongen met de beschikbare middelen.

De integratie van de hogescholen in de universiteiten zal een belangrijke toename van het aantal onderzoekers tot gevolg hebben. Daarom is het noodzakelijk dat substantieel meer onderzoeksmiddelen worden uitgetrokken. Dit zal niet kunnen ten laste van de huidige middelen die reeds zwaar onder druk staan en die de extra toestroom van onderzoekers afkomstig uit de hogescholen niet aankunnen. Zowel de middelen van het FWO als de eigen middelen van de universiteiten moeten daarom stijgen om deze integratie succesvol te laten verlopen en te financieren.

Voor het Onderzoek in de Kunsten moet er extra aandacht zijn. Zo is er nog veel discussie over hoe we met onderzoek in de kunsten kunnen omgaan. Op dit ogenblik is bij het ECOOM (Expertise Centrum O&O Monitoring), afdeling VUB, een project opgestart om criteria op te stellen om onderzoek in de kunsten te kunnen evalueren. Dit zou meer klaarheid moeten brengen.

Ook zijn er in de verschillende universiteiten, weliswaar in beperkte mate, zowel onderzoeks-, als doctoraatsprojecten opgezet in de Kunsten. Het is een goed idee, zoals voorgesteld in de nota *Van Damme*, om een extra inspanning te doen en een aparte budgetlijn bij het FWO te creëren voor het onderzoek in de kunsten met als doelstelling het opbouwen van onderzoekscapaciteit voor deze specifieke richting, zodat de onderzoekers in deze discipline in een latere fase met succes in de reguliere competitie projectvoorstellen kunnen indienen.